

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЖУРНАЛІСТИКИ
КАФЕДРА ЖУРНАЛІСТИКИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету журналістики
Костюк В.В.

2020 р.

Журналістика даних

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

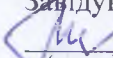
підготовки бакалаврів
спеціальності 061 – журналістика
освітньо-професійна програма журналістика

Укладачка Виговська Н.А. к.н.соц.ком., ст. викл.

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри журналістики

Протокол № 6 від «14» січня 2020 р.

Завідувачка кафедри журналістики

(підпис) Ю.В. Любченко

Ухвалено науково-методичною радою
факультету журналістики

Протокол № 6 від «17» січня 2020 р.

Голова науково-методичної ради факультету
журналістики

(підпис) Н.В. Романюк

2020 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти,	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 06 – журналістика Спеціальність 061 - журналістика	За вибором студента
		Цикл професійної підготовки
Розділів – 2	Освітньо-професійна програма Журналістика	Рік підготовки:
Загальна кількість годин - 90		4-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 2	Рівень вищої освіти: бакалаврський	Лабораторні 44 год.
		Самостійна робота 46 год.
		Вид контролю: залік

2. Мета та завдання курсу

Мета курсу – сформувати навички роботи з великими масивами даних/інформації, навчитися обробляти, систематизувати, аналізувати та візуалізувати великі масиви даних, створювати аналітичні проекти на основі даних задля підвищення ефективності майбутньої роботи в ЗМІ студентів факультету журналістики.

Завдання курсу:

- ознайомити студентів з поняттям «дані», «відкриті дані», «журналістика даних»;
- навчити студентів базовим прийомам аналізу інформації;
- навчити студентів обробляти, систематизувати, аналізувати великі масиви даних;
- ознайомити студентів із основами статистичного та математичного аналізу даних;
- ознайомити та навчити користуватися інструментами візуалізації великих масивів даних;
- навчити створювати власні самостійні аналітичні проекти.

Студенти повинні знати:

- що таке «дані», «журналістика даних»;
- що таке «аналіз даних» та основні методи аналізу інформації;
- що таке «бази даних», «реєстри даних» та як ними користуватися;
- інструменти базового статистичного та математичного аналізу;
- інструменти візуалізації даних;

уміти:

- знайти потрібну інформацію та працювати з різними джерелами інформації;
- коректно аналізувати дані;
- робити логічні висновки;
- знаходити ідеї для аналітичних проектів на основі даних;
- визначати основні формати даних та працювати з ними;
- користуватися базовими статистичними та математичними інструментами для аналізу даних;
- візуалізувати дані;

- створювати власні аналітичні проєкти.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких **компетентностей**:

- робити аналіз даних різного ступеню складності;
- володіти інструментами статистичного та математичного аналізу даних;
- візуалізувати інформацію;
- створювати самостійні аналітичні проєкти.

Міждисциплінарні зв'язки. Навчальна дисципліна «Журналістика даних» пов'язана з курсами «Аналітична журналістика», «Журналістське розслідування», «Новітні медіа», «Спеціалізація. Організація роботи онлайн-видання».

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Особливості використання даних у журналістській діяльності

Тема 1. Типи даних та їх використання у журналістських репортажах

Визначення понять «дані», «відкриті дані», «журналістика даних», «бази даних», «відкриті реєстри». Використання даних у журналістських матеріалах з високою суспільною значущістю. Пошук історії в даних. Джерела даних в різних сферах суспільного життя. Типи даних. Кількісні та якісні дані.

Тема 2. Специфіка пошуку даних та робота з інформацією з обмеженим доступом

Розповсюджені формати даних. Джерела відкритих даних. Відкрита інформація та інформація з обмеженим доступом. Особливості роботи з інформацією з обмеженим доступом. Персональні дані. Відкриті бази даних та реєстри. Вибір бази даних. Державні та недержавні бази даних. Специфіка доступу до баз даних та реєстрів. Цикл аналізу даних.

Тема 3. Збір, перевірка та систематизація даних

Збір інформації для створення гіпотези. Краудсорсінг. Систематизація даних. Спрощення та уніфікація даних. Інструменти для систематизації та спрощення/уніфікації даних. Створення гіпотези на основі даних. Перевірка даних. Перевірка гіпотези. Сервіси з перетворювачів форматів даних: специфіка застосування.

Розділ 2. Специфіка аналізу даних та створення аналітичних проєктів

Тема 4. Основи статистичного та математичного аналізу

Стандартизація даних. Основи математичного аналізу. Спрощення відсоткових показників. Вирахування часток. Порівняння показників. Округлення значень. Основи статистики. Основні типи вибірок. Методи вибірок. Межа похибки. Оцінка достовірності даних. Оцінка інтерпретації даних. Причинно-наслідкові зв'язки та коректність їх визначення. Робота з Excel. Сервіси для аналізу числових даних для використання в різних типах журналістських матеріалів.

Тема 5. Візуалізація даних в аналітичному проєкті

Мета візуалізації даних. Критерії якісної інфографіки. Типи візуалізації даних. Діаграми. Карти. Піктограми. Графіки. Співвідношення даних та типу інфографіки. Основні принципи створення візуалізації даних. Мультимедійні сервіси та інструменти для створення інфографіки.

Тема 6. Структура аналітичного проєкта з використанням великого масиву даних

Аналітичний проєкт на основі аналізу даних. Суспільна значущість аналітичного проєкта. Типи аналітичних проєктів. Структура аналітичного проєкту. Використання аудіо, відео та текстового контенту в аналітичному проєкті. Поєднання візуалізацій в аналітичному проєкті. Коректна назва проєкту та візуалізації.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин		
	денна форма		
	Усього	у тому числі	
Лаб		сам.роб.	
1	2	3	4
Розділ 1. Особливості використання даних у журналістській діяльності			
Тема 1. Типи даних та їх використання у журналістських репортажах	12	6	6
Тема 2. Специфіка пошуку даних та робота з інформацією з обмеженим доступом	18	10	8
Тема 3. Збір, перевірка та систематизація даних	16	8	8
Разом за розділом 1	46	24	22
Розділ 2. Специфіка аналізу даних та створення аналітичних проєктів			
Тема 4. Основи статистичного та математичного аналізу	20	8	12
Тема 5. Візуалізація даних в аналітичному проєкті	14	8	6
Тема 6. Структура аналітичного проєкта з використанням великого масиву даних	10	4	6
Разом за розділом 2	44	20	24
Усього годин	90	44	46

5. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Типи даних та їх використання у журналістських репортажах	6
2	Специфіка пошуку даних та робота з інформацією з обмеженим доступом	10
3	Збір, перевірка та систематизація даних	8
4	Основи статистичного та математичного аналізу	8
5	Візуалізація даних в аналітичному проєкті	8

6	Структура аналітичного проєкта з використанням великого масиву даних	4
Разом		44

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1	Типи даних та їх використання у журналістських репортажах	6
2	Специфіка пошуку даних та робота з інформацією з обмеженим доступом	8
3	Збір, перевірка та систематизація даних	8
4	Основи статистичного та математичного аналізу	12
5	Візуалізація даних в аналітичному проєкті	6
6	Структура аналітичного проєкта з використанням великого масиву даних	6
Разом		46

Індивідуальне практичне завдання

Підготувати та захистити груповий аналітичний проєкт з використанням великого масиву даних на визначену тему.

7. Види контролю і система накопичення балів

	Вид контрольного заходу	Кількість контрольних заходів	Кількість балів за 1 захід	Усього балів
	1 Виконання завдання самостійної роботи. Презентація завдання. Терміни виконання – у межах підготовки до лабораторних занять	5	3	15
	2 Виконання практичних завдань. Термін виконання – у межах підготовки до лабораторних занять	5	2	15
	3 Експрес-опитування на знання теоретичного матеріалу (проводиться письмово у вигляді розбору практичних кейсів)	5	2	10
	4 Контрольна робота за результатами вивчення матеріалу Розділу 1 (проводиться на вибір викладача: в письмовому або електронному вигляді)	1	0-10	10
	5 Контрольна робота за результатами вивчення матеріалу Розділу 2 (проводиться на вибір викладача: в письмовому або електронному вигляді)	1	0-10	0-10
Підсумковий контроль – залік	Індивідуальне практичне завдання	1	20	20
	Контрольне тестування (за вивченням матеріалу курсу (проводиться по завершенню вивчення курсу і складається з		20	20

	комплексного завдання (одного теоретичного й одного практичного)		
Усього		18	100

Критерії оцінювання.

1. Виконання завдання самостійної роботи. Презентація завдання. Цей вид контролю передбачає виконання завдань самостійної роботи та їх презентацію та обговорення на занятті. Максимальну кількість балів (**4 бали**) студент отримує за обізнаність у темі, демонстрацію практичних навичок, орієнтацію в останніх наукових дослідженнях з теми, наведення влучних прикладів. Виступ має бути змістовним, логічним і супроводжуватися електронною презентацією або наочними матеріалами (аудіо, відео).

3 бали студент отримує за повну, але не вичерпну відповідь, коли розуміння теоретичних положень не завжди підкріплюється практичними прикладами, трапляються стилістичні огріхи.

2 бали виставляються за відповідь, що характеризується неповним розкриттям теми, при цьому допускається порушення логіки викладення матеріалу, теоретичні положення не унаочнюються практичними прикладами; презентація не демонструє зміст виступу або відсутня; у мовленні трапляються мовні огріхи.

Бали не виставляються за відповідь, що містить невірне висвітлення питання, помилкову аргументацію, практичні приклади відсутні, презентація відсутня, мовлення рясніє помилками.

2. Виконання практичних завдань. Цей вид контролю передбачає перевірку практичних завдань і вправ. Максимальну кількість балів (**2 бали**) студент отримує за правильне виконання завдань і вправ, активну роботу під час заняття, участь в обговореннях і дискусіях.

1 бал студент отримує за неточне виконання завдань і вправ, мляву роботу під час заняття, пасивність в обговореннях і дискусіях.

Бали не виставляються за відсутність виконаних завдань і вправ та бездіяльність під час заняття.

3. Експрес-опитування на знання теоретичного матеріалу. Цей вид контролю проводиться в письмовій формі і являє собою питання з основних теоретичних понять.

1 бал виставляється за повну точну відповідь на питання без другорядних відомостей. Допускаються незначні огріхи у формулюваннях, які не змінюють суті понять. Відповідь має супроводжуватися доречними конкретними прикладами.

Бали не виставляються за неправильну відповідь на теоретичні питання, значні огріхи у формулюваннях, що суттєво змінюють суть понять; відповідь не супроводжується конкретними прикладами.

4. Самостійне проходження тесту за матеріалами Розділів. Цей вид контролю передбачає тестування у системі електронного забезпечення навчання ЗНУ. Кількість спроб не враховується. Час не обмежено.

5 балів виставляється за умови виконання тесту не менше ніж на 85%.

4 бали виставляється за умови виконання тесту не менше ніж на 70%.

3 бали виставляється за умови виконання тесту не менше ніж на 60%.

2 бали виставляється за умови виконання тесту не менше ніж на 50%.

1 бал виставляється за умови виконання тесту не менше ніж на 35%.

Бали не виставляються за умови виконання тесту менше ніж на 35%.

5. Контрольне тестування за результатами вивчення матеріалу Розділу. Цей вид контролю передбачає тестування в письмовій або електронній формі. **1 бал** відповідає **1** правильній відповіді на питання тесту.

6. Індивідуальне практичне завдання являє собою презентацію, що оцінюється таким чином:

20 балів виставляється за відмінне виконання завдання, оригінальність ідеї, творчий підхід, якісний текст і візуальний ряд, логічний виступ без мовних огріхів. У презентацію входить успішний захист індивідуального завдання.

15 балів виставляється за виконане завдання, але з певними зауваженнями щодо якості тексту і зображення, оригінальність ідеї, підготовлений виступ, в якому трапляються мовні огріхи. Під час захисту допускаються неточності.

10 балів виставляється за неповне виконання завдання, шаблонний підхід, неоригінальність ідеї, неякісне її втілення. У тексті наявні помилки, відеоряд має значні недоліки, зображення не відповідає тексту, у мовленні наявні помилки.

5 балів виставляється за часткове виконання завдання, що не містить візуального ряду, ідея не вирізняється оригінальністю, у мовленні багато помилок, виступ відсутній. Завдання не захищене.

Бали не виставляються у разі повної відсутності індивідуального творчого завдання.

7. Контрольне тестування за вивченням матеріалу курсу проводиться по завершенню вивчення курсу на вибір викладача: в письмовому або електронному вигляді. 1 бал відповідає 1 правильній відповіді на питання тесту.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ЗА ШКАЛОЮ ECTS	За шкалою Університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

8. Рекомендована література

Основна:

1. Грей Дж. Журналістика даних / пер. С. Лук'янчука. 2012. 200 с.
2. Посібник з верифікації / під ред. Сільвермана Крейга ; ред. та адаптація пер. на укр. мову здійснено Українською Асоціацією Видавців під кер. О. Погорелова. Європейський Центр Журналістики. 130 с.
3. Хоменок, О. Джерела інформації та методика роботи з ними. База даних джерел інформації : посіб. з журналістських розслідувань. Теорія та практика : посіб. для ф-тів журналіст. / під ред. Ірини Кост. Київ : Друкарня Бізнесполіграф, 2013. С. 106-110.
4. Хоменок О. Інструменти візуалізації інформації через створення мультимедійного контенту : робота журналіста : посібник з журналістських розслідувань. Теорія та практика : посіб. для ф-тів журналіст. / під ред. Ірини Кост. Київ : Друкарня Бізнесполіграф, 2013. С. 145-150.
5. Посібник з журналістських розслідувань. Теорія та практика : посіб. для ф-тів журналіст. / під ред. Ірини Кост. Київ : Друкарня Бізнесполіграф, 2013. 192 с.
6. Тертычный А. А. Аналитическая журналистика : учеб. пособ. для студентов вузов.

Москва : Аспект Пресс, 2010. 352 с.

Додаткова:

1. Хоменок О. Пошук інформації про особу в Інтернет. Соціальні мережі як джерело інформації : робота журналіста : посіб. з журналістських розслідувань. Теорія та практика : посіб. для ф-тів журналіст. / під ред. Ірини Кост. Київ : Друкарня Бізнесполіграф, 2013. С. 118-120.

2. Рэндалл Дэвид Универсальный журналист / под ред. Владимира Харитонов ; пер. Перевод с английского Алексея Порьяза. ProMedia. 120 с.

3. Техніка інтерв'ю / адапт. та перекл. Ю. Сабрі, А.Лазарева. 4-те вид. Київ : ІМІ, 2004. 144 с.

4. Кібл Р. Журналістська етика / пер. з англ. ; пер. Д.І. Смоляк. передрук. Київ, 2007. 192 с.

Інформаційні ресурси:

1. Константарас Е. Думай как дата-журналист. Учебное пособие по дата-журналистике. URL: <https://newreporter.org/2017/06/05/uchebnoe-posobie-po-data-zhurnalistike-dumaj-kak-data-zhurnalist/> (дата обращения: 01.02.2020).

2. Гороховський О. Фактчек як тренд розслідувань: Можливості та перспективи. URL: https://www.checkregion-ua.info/wp-content/uploads/2018/04/factchecking_ukraine_pages-and-cover_A5_01_web.pdf (дата звернення: 02.02.2020).

3. Миколаєнко Н. Аналізуй, як Рахманін. URL: <https://medialab.online/news/rakhmanin/> (дата звернення: 01.02.2020)

4. Більше – не завжди краще: 10 порад із журналістики даних для малих редакцій. URL: <https://ua.ejo-online.eu/3954/tsyfrovii-media/10-porad-iz-zhurnalistyky-danykh-dlya-malykh-redaktsii> (дата звернення: 01.02.2020).

5. Sunne S. Diving into Data Journalism: Strategies for getting started or going deeper редакцій. URL: <https://www.americanpressinstitute.org/publications/reports/strategy-studies/data-journalism/appeal> (date: 31.01.2020).

6. Раду П.К. Следите за деньгами: Пособие для журналистов, разоблачающих коррупцию. URL: http://www.acrc.org.ua/assets/files/biblioteka/follow_the_money_rus_v_2010-web.pdf (дата обращения: 01.02.2020).

Погоджено
навчальний відділ

« 23 » грудня 2019 р.

О. В. Лешинська